

**RICHTLIJNEN VOOR HET
MILIEU-EFFECTRAPPORT (MER)**

**DIJKVERBETERING INDUSTRIETERREIN
NIJMEGEN**

December 1996
Gedeputeerde Staten van Gelderland

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Samenvatting	1
1. Inleiding en afbakening	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Afbakening	4
1.3 Hoofdpunten van deze richtlijnen	5
2. Probleemstelling, doel en besluitvorming	6
2.1 Probleemstelling en doel	6
2.2 Besluitvorming	7
2.3 Visie	8
3. Voorgenomen activiteit en alternatieven	9
3.1 Algemeen	9
3.2 Varianten	10
3.3 Alternatieven	10
3.3.1 Algemeen	10
3.3.2 Nulalternatief, referentiesituatie en Meest milieuvriendelijk alternatief	11
3.3.3 Compensatie	12
4. Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkelingen en milieugevolgen	12
4.1 Algemeen	12
4.2 Landschap	14
4.3 Milieu en natuur	14
4.3.1 Bodem- en grondwaterkwaliteit	14
4.3.2 Flora, vegetatie, fauna en ecologische relaties	14
4.4 Cultuurhistorisch erfgoed	15
5. Vergelijking van alternatieven	15
6. Leemten in kennis	16
7. Evaluatieprogramma	16
8. Vorm en presentatie	17
9. Samenvatting van het MER	17

Bijlagen

1. Overzichtstekening
- 2^A. Openbare kennisgeving in "De Gelderlander" en "De Brug" d.d. 28 augustus 1996
- 2^B. Openbare kennisgeving in de Staatscourant d.d. 28 augustus 1996
- 3^A. Lijst van insprekers
- 3^B. Verslag openbare zitting d.d. 16 september 1996 in het Kolpinghuis te Nijmegen
4. Samenvatting en beantwoording van de schriftelijk en mondeling gemaakte opmerkingen
5. Hoofdpunten van het advies voor de richtlijnen voor de inhoud van het MER door de Commissie voor de milieu-effectrapportage

Samenvatting

Het polderdistrict Groot Maas en Waal heeft het initiatief genomen om voor het dijkvak industrieterrein Nijmegen een dijkverbeteringsplan te ontwikkelen. Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de Waterkering wordt een milieu-effectrapportage uitgevoerd. Het te verbeteren dijkvak ligt in de gemeente Nijmegen en is ongeveer 3 kilometer lang. Mede-initiatiefnemer is Rijkswaterstaat, directie Limburg. Gedeputeerde Staten maken voor de voorliggende richtlijnen gebruik van de informatie uit de startnotitie die door het polderdistrict en door Rijkswaterstaat is vervaardigd en van de informatie uit het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. Wij zijn van mening dat in het milieu-effectrapport (MER) voor dit dijktraject in het bijzonder de volgende onderwerpen aandacht behoeven.

Probleemstelling

De Commissie voor de milieu-effectrapportage (C-m.e.r.) wijst er op dat het 'productiemilieu' in feite geen onderdeel uitmaakt van hetgeen in een milieu-effectrapportage dient te worden onderzocht. Wel erkent de commissie dat (kennis van) het productiemilieu van belang is voor een 'integrale afweging'. Wij onderschrijven dit. Het verdient aanbeveling in de projectnota in te gaan op relevante aspecten van het productiemilieu, zoals kosten van oplossingen, planologische en (bedrijfs)economische overwegingen, e.d.

Beleid

In de startnotitie is sprake van een alternatief waarvan een rivierwaartse tracéverlegging onderdeel uitmaakt. In paragraaf 1.2. en bijlage 4 gaan wij in op de relatie van dit tracé met de beleidslijn Ruimte voor de rivier (mede naar aanleiding van een zienswijze van Rijkswaterstaat, Directie Oost Nederland). Wij betogen dat het een zinvol en gelegitimeerd voornemen is om dit rivierwaartse tracé te onderzoeken. In de Projectnota/MER dient duidelijk te worden gemaakt of:

- verbetering van de bestaande waterkering haalbaar is. Het gaat daarbij om overwegingen ten aanzien van techniek, beheer en onderhoud, bedrijfsvoering, kabels en leidingen, toekomstwaarde, e.d.;
- er zwaarwegende planologische, economische en waterstaatkundige redenen zijn die pleiten voor een rivierwaarts tracé;

Visie en alternatieven

Wij zijn van mening dat de volgende onderwerpen in hun onderlinge samenhang nader dienen te worden uitgewerkt:

- in de visie wordt gesteld dat het herkenbaar maken van de industriedijk als structurerend element een goed vertrekpunt zou kunnen zijn. Een bedrijfsterrein als dat van Nijmegen is echter een gefragmenteerd gebied, waarbij het moeilijk is een waterkering zo te maken dat er sprake is van een logisch tracé en een grote éénduidigheid in het ontworpen dwarsprofiel. Bij de visie op de deeltrajecten wordt daarom ook steeds een voorkeur uitgesproken voor het oplossen van de daar optredende "overige" problemen (onder andere de bereikbaarheid van de bedrijven). Hierdoor verliest de waterkering als geheel aan logica en eenduidigheid.

- Een keuze is hier nodig. Of de logica en eenduidigheid domineren het verdere ontwerp of dit uitgangspunt dient te worden losgelaten. Het volgende punt heeft hiermee een relatie.
- bij de uitgangspunten wordt als principe-oplossing voor versterking in grond gekozen; bij de nadere uitwerking van de deeltracés wordt deze oplossing door de initiatiefnemer in veel gevallen niet realistisch geacht. Gezien het hoge voor- en achterland en de aanwezigheid van constructieve elementen zijn er goede mogelijkheden voor het toepassen van bijzondere constructies. Het uitgangspunt "versterking in grond" moet geen beperking vormen voor het in beschouwing nemen van andere alternatieven.
 - in de visie ontbreekt een verkenning van de verbeteringsmogelijkheden binnendijs. Niet duidelijk is er of binnendijs mogelijkheden zijn voor een herkenbare waterkering, uitgevoerd in grond. Hier is nadere onderbouwing en motivering van belang. Indien er wel mogelijkheden zijn dient er een volwaardig alternatief te worden uitgewerkt. Zo niet, resteert uitleg en motivering. De C-m.e.r. doet ten aanzien hiervan suggesties (zie ook bijlage 5 en paragraaf 1.3).;
 - In de startnotitie is aangegeven dat de (buitendijkse) tracé-alternatieven A, B en C slechts zullen worden uitgewerkt indien verbetering op het bestaande tracé niet mogelijk blijkt. Wij wijzen echter op het volgende. Het meest geschikte alternatief dient te worden gekozen bij afronding van de Projectnota/MER, namelijk als het ontwerp-dijkverbeteringsplan aan snee is. Op dat moment dient alle informatie beschikbaar te zijn om de juiste keuze te maken. Het is ongebruikelijk en onverstandig een dergelijke keuze te vroegtijdig tijdens het opstellen van de Projectnota/MER te maken. De alternatieven dienen zoveel mogelijk volwaardig te worden uitgewerkt, t.a.v. de benodigde gegevens voor effectbepaling en integrale afweging.
 - Aansluitend hierop verdient een opmerking van de C-m.e.r. aandacht. Het is namelijk de vraag of met het rivierwaartse alternatief de problemen met herkenbaarheid en continuïteit zouden worden opgelost omdat mogelijk slechts ruimte zou bestaan voor een damwandconstructie halverwege de rivieroever.
 - Bij de invulling van het meest milieuvriendelijk alternatief denken wij aan:
 - het zoveel mogelijk ontzien van het archeologisch bodemarchief; met name de resten van de voormalige Romeinse nederzetting;
 - het benutten van de herkenbaarheid van de dijk als structurerend element in het gebied.
 - het creëren van een win-win-situatie t.a.v. de milieukwaliteit (bodem, grondwater) en waterkering, bijvoorbeeld als een damwandconstructie mede vervuiling kan isoleren (en vanuit saneringsoverwegingen voor de bodem een damwandconstructie gewenst is).
 - Meer in zijn algemeenheid verdienen in het MER de volgende aspecten met name te worden onderzocht.
 - de herkenbaarheid van de waterkering (L-waarde)
 - de archeologische waarden (C-waarde)
 - de relatie met de milieukwaliteit (bodem, grondwater; 'N'-waarde)

1. Inleiding en afbakening

1.1 Inleiding

Het polderdistrict Groot Maas en Waal heeft het initiatief genomen om voor het dijkvak industrieterrein Nijmegen een dijkverbeteringsplan te ontwikkelen. Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de Waterkering wordt milieu-effectrapportage uitgevoerd. Het te verbeteren dijkvak ligt in de gemeente Nijmegen en is ongeveer 3 kilometer lang.

Per brief van 26 augustus 1996 (zie bijlage 2) stelde het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland, als bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure, de C-m.e.r. in de gelegenheid advies uit te brengen voor de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER).

De openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in de Staatscourant nr. 165 van 28 augustus 1996, (zie bijlage 3).

Met de Richtlijnen sluiten wij aan op de voornemens en activiteiten die in de startnotitie zijn opgenomen en maken wij gebruik van het advies van de C-m.e.r. In het navolgende wordt vooral ingegaan op die onderwerpen en punten die in het MER nog nader toegelicht en onderzocht moeten worden en op die stappen in het planvormingsproces die nog ontwikkeld moeten worden. Bij dit alles is rekening gehouden met opmerkingen en zienswijzen, zoals die in de bijlagen nader aan bod komen.

Het doel van de richtlijnen is het afbakenen van de belangrijkste, nog te onderzoeken, (milieu)aspecten en de gewenste inhoud van het MER aan te geven.

Bij het opstellen van deze richtlijnen hebben wij het Gelders Rivierdijkenplan (GRIP) als uitgangspunt van beleid gehanteerd.

De richtlijnen zijn verder in belangrijke mate gebaseerd op het eerder genoemde advies van de Commissie voor de Milieu-effectrapportage (C-m.e.r.).

Daarnaast zijn de bij ons ingebrachte mondelinge en/of schriftelijke zienswijzen, voor zover relevant voor de verdere milieu-effectrapportage, eveneens in deze richtlijnen betrokken.

Wij maken onderscheid in hoofdpunten die nader onderzoek vergen, in aandachtspunten die onderbouwing en motivering behoeven en in checklistpunten die, indien relevant voor het project, aandacht verdienen.

Hoofdpunten vergen nader onderzoek en beschrijving in het MER.

In paragraaf 1.3 van deze richtlijnen noemen wij hoofdpunten in het kort. In de samenvatting waarmee de richtlijnen openen gebeurt dat iets uitgebreider (Indien wij geen onderzoek noodzakelijk vinden, wordt dit in de samenvatting aangegeven).

Aandachtspunten (opgenomen in de hoofdstukken 2 en 3) verdienen in ieder geval een onderbouwing en motivering.

Checklistpunten (opgenomen in hoofdstuk 4 en overig) dienen alleen aandacht te krijgen als zij relevant zijn voor het betrokken dijkverbeteringsplan. Deze kunnen daartoe worden nagelopen (puntgewijs 'gecheckt').

1.3 Hoofdpunten van deze richtlijnen

Uitgaande van de startnotitie alsmede op basis van het advies van de C-m.e.r. en de bij ons binnengekomen zienswijzen komen wij tot de conclusie dat in het MER de volgende hoofdpunten nader onderzoek vergen:

- . de in de startnotitie genoemde alternatieven dienen nader onderzocht te worden. Ook dienen visies en motiveringen nader te worden uitgewerkt.
 - Van mogelijke binnendijkse alternatieven mist informatie. Onduidelijk is waarom binnendijks geen alternatieven zijn verkend. Onduidelijk is daarmee ook wat de potentie van de binnendijkse mogelijkheden zijn¹. Indien er wel binnendijkse mogelijkheden zijn dient er een volwaardig alternatief te worden uitgewerkt. In dat geval is er sprake van een 'hoofdpunt'. Kan worden gemotiveerd waarom er geen binnendijkse mogelijkheden zijn, dan is verder geen onderzoek nodig. Er is dan sprake van een 'aandachtspunt'. Wij vragen dan om uitleg en motivering (vergelijk 1.2. Afbakening).
 - Voor het rivierwaartse tracé valt te betwijfelen of dit een herkenbaar tracé oplevert.
 - Van de verbetering van de bestaande waterkering is de vraag van belang of verbetering haalbaar is. Het gaat daarbij om overwegingen ten aanzien van techniek, beheer en onderhoud, bedrijfsvoering, kabels en leidingen, toekomstwaarde, e.d.;
- . Ten aanzien van het aspect 'landschap' dient onderzoek plaats te vinden naar herkenbaarheid van de tracés;
- . Ten aanzien van het aspect 'milieu' is vooral van belang de kwaliteit van bodem en grondwater te onderzoeken. We hebben immers te maken met dijkverbetering op een industrieterrein, dat deels bestaat uit ophoogmateriaal met een 'historische' verontreiniging. Daarnaast zijn lokaal puntverontreinigingen bij bedrijven bekend (bijvoorbeeld van olie);
- . Ten aanzien van het aspect 'cultuurhistorie' dient onderzoek plaats te vinden naar de effecten van de alternatieven op de archeologische resten uit de Romeinse tijd;

¹ Zie hiervoor bijvoorbeeld de zienswijze van Rijkswaterstaat, Directie Oost-Nederland, bijlage 4)

2. Probleemstelling, doel en besluitvorming

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

2.1 Probleemstelling en doel

De startnotitie vat het probleem van dit project als volgt samen:

- de huidige industriedijk is, gelet op de maatgevende hoogwaterstanden en de wettelijk vastgelegde veiligheidsnorm, over grote delen van het dijktracé niet hoog genoeg;
- de vereiste stabiliteit van het dijklichaam is met name bij relatief steile binnentaluds niet overal gegarandeerd²].

Om deze problemen op te lossen zijn dijkversterkingsmaatregelen noodzakelijk. De ruimtelijke mogelijkheden voor inpassing daarvan zijn plaatselijk beperkt.

Daarnaast stelt de startnotitie het volgende: "Uitvoering van de dijkversterking kan een aantasting betekenen van diverse gebruiksfuncties en al aanwezige of potentiële waarden op en in de omgeving van de industriedijk." Het gaat hierbij om de gebruiksfuncties en het productiemilieu voor de aanwezige bedrijven. Het productiemilieu maakt geen onderdeel uit van het begrip "milieu" in de zin van de Wet milieubeheer. Het ligt daarmee voor de hand dit aspect in de Projectnota uit te werken. Uitwerking in de zin van onderbouwing en motivering is van belang voor de integrale afweging die plaats moet vinden op grond van de gegevens uit de Projectnota/MER.

Het MER moet aangeven waar het dijkvak niet voldoet aan de wettelijk gestelde veiligheidsnormen van 1/1250 per jaar bij een maatgevende afvoer van de Bovenrijn van 15.000 m³/s.

In het MER dient de beschrijving van het probleem zich toe te spitsen op de volgende punten:

- kruinhoogte: geef aan welke maatgevend hoogwaterstanden worden gehanteerd als randvoorwaarde en welke ontwerptechnische uitgangspunten gelden, zoals de keuze voor het maximale overslagdebiet. Indien op toekomstige verhoging van de maatgevend

2 Nader onderzoek dient uit te wijzen in hoeverre dit probleem zich daadwerkelijk voordoet.

- hoogwaterstanden wordt geanticipeerd dient dit te worden gemotiveerd en moet worden aangegeven hoe dit van invloed is op LNC-(landschap, natuur, en cultuurhistorie)-waarden;
- indien piping een probleem vormt: geef voor plaatsen waar dit relevant is een analyse van de instabiliteit, door een beschrijving van de ondergrond en de kwelstromen, geïllustreerd met representatieve dwarsdoorsneden. Hierbij moeten de rekenregels van de TAW worden betrokken;
 - geef voor plaatsen waar macrostabiliteit al dan niet in combinatie met opdrukken een probleem vormt een beschrijving daarvan aan de hand van dwarsdoorsneden, inclusief de ondergrond;
 - indien erosiebestendigheid een probleem vormt: geef aan wat daarvan de oorzaken zijn: geef aan of het te maken heeft met het onderhoud en het beheer, met de samenstelling van de vegetatie en/of met de afdeklaag;
 - geef voor plaatsen, waarbij bijzondere constructies het waterkerend element vormen aan of, en zo ja in welke mate, zich bijzonderheden voordoen in het waarborgen van de vereiste veiligheid. Bij dit onderdeel kan mede op een toekomstige verhoging van het MHW worden geanticipeerd, vanwege de onomkeerbaarheid en toekomstwaarde van de constructies. Hiervoor verwijzen we naar de afspraken die dienaangaande in de Stuurgroep Deltaplan grote rivieren zijn gemaakt.

Het regeringsstandpunt over dijkverbeteringen houdt in, dat naast het bereiken van de gewenste veiligheid, ook het behoud en de ontwikkeling van LNC-waarden belangrijke uitgangspunten dienen te zijn.

2.2 Besluitvorming

Beleidskader

Van overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, moet worden aangegeven welke eisen ze stellen of welke beperkingen ze opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit. In de startnotitie en onderliggende notities zijn daartoe bruikbare aanzetten gegeven.

In de startnotitie is sprake van een alternatief waarvan een rivierwaartse tracéverlegging onderdeel uitmaakt. De hoofdlijn van het beleid in "Ruimte voor de rivier" is dat in het winterbed van de grote rivieren in principe geen nieuwe ingrepen worden toegestaan die de huidige of potentiële waterafvoer in het winterbed van de rivier beperken³. In het MER dient hieraan nader aandacht te worden besteed. Met name zal duidelijk moeten worden gemaakt of verbetering van de bestaande waterkering haalbaar en zinvol is (zie ook paragraaf 1.3.). Tevens zal voor het rivierwaartse tracé het belang in onder andere planologisch en economisch opzicht dienen te worden onderbouwd. In de voorliggende richtlijnen is betoogd dat het wel degelijk zinvol en gerechtvaardigd is een rivierwaarts tracé te onderzoeken. In bijlage 4 wordt aan de relatie dijkverbetering Nijmegen en de beleidslijn Ruimte voor de rivier uitgebreider aandacht besteed.

Geef aan wat het beleid van de gemeente Nijmegen is voor de verdere industriële en ruimtelijke ontwikkeling van de omgeving van de industriedijk. De verkeerssituatie kan mede

³ Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 1, waarin de rivierbeheerder een uitgebreide toelichting op de interpretatie van de beleidslijn voor dit specifieke geval geeft. Volgens Rijkswaterstaat is hier sprake van een "nee, tenzij" situatie, hetgeen wil zeggen dat een buitendijkse verbetering alleen zal worden toegestaan indien een verbetering op het huidige tracé niet mogelijk is.

bepalend zijn voor de uitvoering van de verbetering van de dijk. Geef aan of en hoe in de dijkverbetering rekening kan worden gehouden met het verkeersbeleid van de gemeente Nijmegen en andere overheden.

Te nemen besluiten

Het besluit waarvoor het MER is opgesteld en de overheidsinstantie die dit besluit zal nemen, moet worden vermeld. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdschema dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten die (volgens de Wet op de waterkering) gelijktijdig genomen worden, zijn aangegeven.

2.3

Visie

De in de startnotitie gegeven visie voor de planvorming bevat waardevolle elementen, maar biedt nog onvoldoende basis voor de keuze tussen gewenste en mogelijke oplossingen. Zij meent daarom dat de volgende onderwerpen in hun onderlinge samenhang ten behoeve van de verdere visie-ontwikkeling nader in het MER dienen te worden uitgewerkt:

- in de visie ontbreekt een verkenning van de verbeteringsmogelijkheden binnendijs;
- in de visie wordt gesteld dat het herkenbaar maken van de industriedijk als structurerend element een goed vertrekpunt zou kunnen zijn. In een zo gefragmenteerd gebied als een bedrijfsterrein heeft een waterkering echter alleen een ruimtelijk structurerende werking als er sprake is van een logisch tracé en een grote éénduidigheid in het ontworpen dwarsprofiel. Bij de visie op de deeltrajecten wordt echter steeds een voorkeur uitgesproken voor het oplossen van de daar optredende "overige" problemen (onder andere de bereikbaarheid van de bedrijven). Hierdoor verliest de waterkering als geheel aan logica en eenduidigheid;
- wellicht zijn er mogelijkheden voor de toegankelijkheid van de dijk, met name voor recreatiedoeleinden in relatie tot de beleving van de dijk;
- de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied wordt in sterke mate bepaald door de industriële ontwikkeling ervan; aangegeven dient te worden of de dijkverbetering in dit opzicht al dan niet volgend is;
- bij de uitgangspunten wordt als principe-oplossing voor versterking in grond gekozen; bij de nadere uitwerking van de deeltracés blijkt deze oplossing echter in veel gevallen moeilijk inpasbaar en wordt daarom door de initiatiefnemer niet realistisch geacht. Het hoge voor- en achterland en de aanwezigheid van constructieve elementen maken het aannemelijk dat er mogelijkheden zijn voor het toepassen van bijzondere constructies; het uitgangspunt "versterking in grond" moet geen beperking vormen voor het in beschouwing nemen van andere alternatieven;
- een historische verkenning van de ontwikkeling die heeft geleid tot het huidige tracé (inclusief de ophoping van een groot deel van het terrein eind vorige en begin deze eeuw); hoe liep het tracé voor de industriële ontwikkeling?
- de wijze waarop om zal worden gegaan met aanwezige archeologische elementen in het gebied.

In de startnotitie is aangegeven dat de (buitendijkse) tracé-alternatieven A, B en C slechts zullen worden uitgewerkt indien verbetering op het bestaande tracé niet mogelijk blijkt. Deze alternatieven dienen zo veel mogelijk volwaardig te worden uitgewerkt. In ieder geval voor

zover het voor de afweging van het voorkeursalternatief van belang is. De visie zal zich ook tot het betreffende gebied dienen uit te strekken.

De volgende onderwerpen zijn hierbij van belang:

- de hierboven aangegeven problematiek van herkenbaarheid en inpassing komt in de startnotitie kort aan de orde; vervolgens wordt gesteld dat bij een andere (rivierwaartse) tracékeuze de aanknopingspunten voor een betere inpassing van de dijk mogelijk wel worden benut. Dit punt dient in het MER nader te worden toegelicht.
- de rol van een eventuele waterkering op deze plaats in de beleving van het stadsaanzicht vanaf de overzijde van de rivier;
- de toegankelijkheid van de waterkering, met name voor recreatiedoeleinden, in relatie tot de beleving van de dijk.

In hoofdstuk 3 worden de consequenties van de visie en de opmerkingen daarover voor de in beschouwing te nemen alternatieven verder toegelicht.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

3.1 Algemeen

In hoofdstuk 4 van de startnotitie worden de kansrijke alternatieven en principe-oplossingen voor de onderscheiden deeltrajecten aangegeven. Deze dienen in het MER nader te worden uitgewerkt in de vorm van één of meer varianten. De varianten per deelsectie moeten vervolgens worden gecombineerd tot dijkverbeteringsalternatieven en wel op zodanige wijze dat steeds een samenhangend geheel ontstaat. In de volgende paragrafen geven wij aan welke mogelijkheden wij zien voor het verder ontwikkelen van kansrijke varianten en alternatieven. Indien sprake is van een gedeeltelijke tracéverlegging wordt deze altijd als "alternatief" aangeduid.

Rivierkundige compensatie

Indien buitendijkse alternatieven worden beschreven dient aangegeven te worden in welke mate en hoe daarvoor rivierkundige compensatie dient te worden gerealiseerd alsmede wat de realiteitswaarde van de daarvoor voorgestelde maatregelen is. Ook is hier van belang om te weten wat het effect er van is op de waterstand in de Waal.

3.2

Varianten

De varianten moeten gebaseerd zijn op reële ontwerpprofielen. De hoogte, de vorm (hellingen en bermen) en het ruimtebeslag moeten op schaal in de huidige situatie ingetekend worden weergegeven. Per deelsectie dient in het MER op basis van verdere analyse te worden uitgewerkt welke oplossingen voor de dijkverbetering het meest relevant zijn en naar welke oplossing de voorkeur uitgaat. Bij de uiteindelijke keuze van principe-oplossingen dient een goede motivering te worden gegeven waarbij in de afweging naast de LNC-waarden ook de kosten een rol spelen.

De volgende punten dienen bij het uitwerken van de principe-oplossingen nader te worden onderbouwd en te worden gemotiveerd:

- de gevolgen van de keuze voor een bepaalde principe-oplossing voor de sculptuur van de dijk per deelsectie. Het verloop en de helling van de taluds en de vorm en afmetingen dienen te worden aangegeven;
- als het toepassen van bijzondere constructies onvermijdelijk is, moet een aandachtspunt zijn dat de huidige MHW mogelijk in de toekomst zal worden verhoogd. In dat geval zullen getroffen voorzieningen moeten worden aangepast, hetgeen niet in alle gevallen even makkelijk zal zijn, dan wel aanleiding zou kunnen geven tot ongewenste nadelige (milieu-)effecten;
- de mogelijkheid om bij buitenwaartse tracéverlegging het profiel van de dijk zo te vorm te geven dat een minimale verkleining van de doorstroomcapaciteit van het winterbed van de rivier plaatsvindt;
- in aansluiting op het in de startnotitie gestelde over recreatieve routes: het traceren van een doorgaande fiets/wandelroute op de kruin van de dijk, indien mogelijk;
- indien sprake is van versterking in grond: de mogelijkheden voor natuurvriendelijke inrichting van het dijklichaam.

3.3

Alternatieven

3.3.1

Algemeen

De verschillende varianten voor de dijkgedeelten moeten worden gecombineerd tot samenhangende dijkverbeteringsalternatieven waarbij aandacht wordt gegeven aan richtlijnen voor aanleg, gebruik, beheer en onderhoud. De alternatieven dienen te worden getoetst aan criteria die worden afgeleid uit de ontwikkelde visie. Het gaat om de volgende punten :

- een verkenning dan wel beschrijving van de mogelijkheid van binnendijks georiënteerde alternatieven omdat dergelijke alternatieven goede optie kunnen vormen om de verbetering in grond uit te voeren en een herkenbare waterkering te realiseren (in de startnotitie wordt hierop nog niet ingegaan); bijvoorbeeld kan een alternatief ten Westen van Latenstein aan de rivierzijde van het bestaande spoor worden uitgewerkt, waardoor de dijk over een groot

deel van het tracé vrijkomt van industrieel medegebruik en de herkenbaarheid van de dijk toeneemt;

- de spoorbaan is in de startnotitie als onveranderbaar aangenomen. Duidelijk moet worden gemaakt wat de (on)mogelijkheden zijn van een dergelijk alternatief. Daarbij gaat het om aspecten als herkenbaarheid en consequenties van een daarbij aansluitende plaatselijke inpassing van de spoorbaan;
- afhankelijk van het al dan niet mogelijk zijn van verbetering op het bestaande tracé: het volledig uitwerken van het buitendijkse alternatief met tracéverleggingen A, B en C. Het lijkt er vooralsnog niet op dat de problemen met herkenbaarheid en continuïteit door een dergelijk alternatief zouden worden opgelost omdat mogelijk slechts ruimte zou bestaan voor een damwandconstructie halverwege de rivieroever. Voorts kan aandacht worden besteed aan het mogelijk binnendijs brengen van vervuilende activiteiten, dan wel het creëren van een win-win-situatie door de constructie van de waterkering mede te benutten als gedeeltelijke isolatiemaatregel voor aanwezige verontreinigde bodem(zie ook paragraaf 3.3.2.).

3.3.2

Nulalternatief, referentiesituatie en Meest milieuvriendelijk alternatief. Het nulalternatief voor het gehele dijkvak is geen reële optie. Daarom kan worden volstaan met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling als referentie voor de dijkverbeteringsalternatieven (zie hoofdstuk 4).

In het MER moet naast het voorkeursalternatief het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) worden geformuleerd. Dit kan op twee wijzen gevonden worden, een 'passieve' en een 'actieve' wijze. De passieve wijze is die waarin na analyse van de milieu-effecten van varianten en alternatieven, het alternatief met de minste milieu-effecten tot MMA benoemd wordt. Wij zijn van mening dat een 'actieve' aanpak van het MMA het MER een grotere meerwaarde voor de besluitvorming kan geven. Bij deze aanpak wordt, na benoemen van de met prioriteit te beschermen of te ontwikkelen LNC-waarden, gezocht naar een alternatief dat deze waarden zo veel mogelijk ontziet en ontwikkelt (maar daarbij wel voldoet aan de te stellen veiligheidseisen).

Het meest milieuvriendelijke alternatief moet in zijn algemeenheid aan de volgende voorwaarden voldoen:

- het moet realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;
- het moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu;
- het moet gericht zijn op het zo veel mogelijk voorkomen van nadelige milieugevolgen, dan wel het behalen van een maximale milieuwinst.

Meer concreet denken wij bij de invulling van het meest milieuvriendelijk alternatief aan:

- het zoveel mogelijk ontziet van het archeologisch bodemarchief; met name de resten van de voormalige Romeinse nederzetting;
- het benutten van de herkenbaarheid van de dijk als structurerend element in het gebied, dan wel komen tot een landschappelijk aanvaardbaar ontwerp.
- het creëren van een win-win-situatie voor milieukwaliteit en veiligheid, bijvoorbeeld door een tracé van een damwand zo te kiezen dat bodemvervuiling kan worden geïsoleerd. Hierover kunnen financiële en uitvoeringsafspraken worden gemaakt met het /de betrokken bedrijf/ -ven en/of overheden.

3.3.3

Compensatie

Met de inwerkingtreding van de wijzigingen in de Wet milieubeheer (Wm) per 1 april 1994 kan compensatie onderdeel uitmaken van de in een MER te behandelen alternatieven. De praktijk van de Deltawet grote rivieren (Dgr) laat zien dat dit ook gemeengoed is geworden. Onder compensatie wordt verstaan: het creëren van landschap en natuur die vergelijkbaar is met het verloren gegane. Aan de ene kant is het zo dat in het kader van de dijkverbetering op het industrieterrein Nijmegen niet sprake zal zijn van ingrijpende schade aan LNC-waarden. Aan de andere kant valt niet uit te sluiten dat compensatie van waarden mogelijk is. Aan de volgende maatregel kan bijvoorbeeld worden gedacht: het markeren van niet in het zicht blijvende cultuurhistorische waarden (waardevol bodemarchief).

1. Bestaande milieutoestand en milieugevolgen

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

4. Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkelingen en milieugevolgen

4.1 Algemeen

De **bestaande toestand van het milieu** moet worden beschreven voor zover deze door de dijkverbetering wordt beïnvloed. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Dit betekent, dat per milieu-aspect de omvang van het studiegebied kan verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde **autonome ontwikkelingen** plaatsvinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van reeds vastgelegd beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken.

Bij de beschrijving van de **gevolgen voor het milieu** dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk of permanent zijn;
- ten aanzien van bijzondere constructies moeten ook te verwachten effecten bij eventuele toekomstige vervanging van deze constructies globaal worden beschreven;

- zowel positieve als negatieve milieugevolgen dienen in de effectbeschrijving te worden opgenomen;
- de manier waarop de milieugevolgen zijn bepaald en omschreven, dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in een bijlage of door expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- ter vermijding van overbodige informatie dient de beschrijving van de bestaande situatie van het milieu niet uitgebreider te zijn dan nodig voor een referentie bij het beschrijven van de milieugevolgen.

Rivierkundige compensatie

Indien rivierkundige compensatie onderdeel uitmaakt van één of meerdere in het MER beschreven alternatieven, dienen de effecten op het milieu daarvan te worden beschreven.

4.2

Landschap

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER moet, mede aan de hand van kaarten en schetsen, duidelijk worden gemaakt:

- de landschappelijke hoofdstructuur van het gebied, waarbinnen de dijkverbetering plaatsvindt, met inbegrip van de samenhangen in regionale context;
- de huidige kenmerken die bijdragen aan de herkenbaarheid van de dijk en de kansen om door de dijkverbetering meer ruimtelijke samenhang aan te brengen in het gebied.

De beschrijving in het MER kan worden ontleend aan de in de startnotitie gepresenteerde informatie (hoofdstuk 3 en 4 van de startnotitie) en reeds uitgevoerde inventarisaties.

Aandachtspunten bij de beschrijving en waardering zijn verder:

- de huidige visueel-landschappelijke waarden (belevingsaspecten voor bewoners en recreanten). Ook hier dient de relatie met de ruimere omgeving te worden gelegd.

Gevolgen voor het milieu

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dient per alternatief te worden aangegeven in hoeverre de aangewezen visueel-ruimtelijke waarden gehandhaafd dan wel gewijzigd worden, zowel per sectie als voor het gehele dijktraject.

Bijzondere aandacht bij de beschrijving van de milieugevolgen is gewenst voor effecten op:

- visueel-landschappelijke waarden door het verdwijnen, minder herkenbaar of juist zichtbaarder worden van identiteitsbepalende landschapselementen.

4.3

Milieu en natuur

4.3.1

Bodem- en grondwaterkwaliteit

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Het MER dient een beeld te geven van de bodemverontreinigingen die van invloed kunnen zijn op, of beïnvloed worden door, de uitvoering van alternatieven.

4.3.2

Flora, vegetatie, fauna en ecologische relaties

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Aandachtspunten bij deze beschrijving zijn:

- het groene dijkgedeelte en de nabije omgeving daarvan, bij de EPON-centrale;
- vegetaties op binnen- en buitentaluds

Gevolgen voor het milieu

De effecten van de verschillende alternatieven op bovenvermelde elementen dient te worden beschreven.

4.4 Cultuurhistorisch erfgoed

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Bij het beschrijven van het cultuurhistorische aspect dient verband te worden gelegd met de nederzettingsgeschiedenis van het gebied en de historische ontwikkeling van de dijk.

Bijzondere aandachtspunten zijn:

- de aanwezigheid van de resten van een oude Romeinse nederzetting in het gebied;
- eventuele sloop van woningen van cultuurhistorische waarde.

De archeologische waarde van het gebied moet in beeld worden gebracht⁴].

Gevolgen voor het milieu

Per alternatief dient te worden aangegeven welke patronen of elementen verloren gaan of worden aangetast, welke waarde daaraan is toegekend en wat ervoor in de plaats komt. Tevens moet worden aangegeven op welke wijze cultuurhistorisch waardevolle elementen kunnen worden ingepast in de nieuwe situatie.

5. Vergelijking van alternatieven

1. Vergelijking van alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."

De milieu-effecten van de varianten en de daarop gebaseerde dijkverbeteringsalternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen. Dit is in het kader van de milieu-effectrapportage niet verplicht, maar het maakt de besluitvorming meer inzichtelijk. Dit geldt met name voor een kostenvergelijking van de bijzondere constructies met meer conventionele oplossingen.

4 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 2.

6.

Leemten in kennis

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd. Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- de onzekerheden die zijn blijven bestaan en de reden hiervoor;
- in hoeverre dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

7.

Evaluatieprogramma

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag zal bij de besluitvorming een evaluatieprogramma opstellen om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft (bijvoorbeeld in de vorm van een monitoringprogramma), omdat er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het op

te stellen evaluatieprogramma. Een mogelijkheid is om dit programma op te nemen in het volgens de Wet op de waterkering voorgeschreven 'dijkregister'.

8. Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten en dergelijke.

Voor de overige presentatie beveelt de C-m.e.r. het volgende aan:

- het MER beknopt en goed leesbaar te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- voor de uitgewerkte principe-oplossingen de hoogte, de vorm (hellingen en bermen) en het ruimtebeslag op schaal, in bestaande dwarsprofielen ingetekend weer te geven;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda.

9. Samenvatting van het MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming, inclusief de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

BIJLAGEN

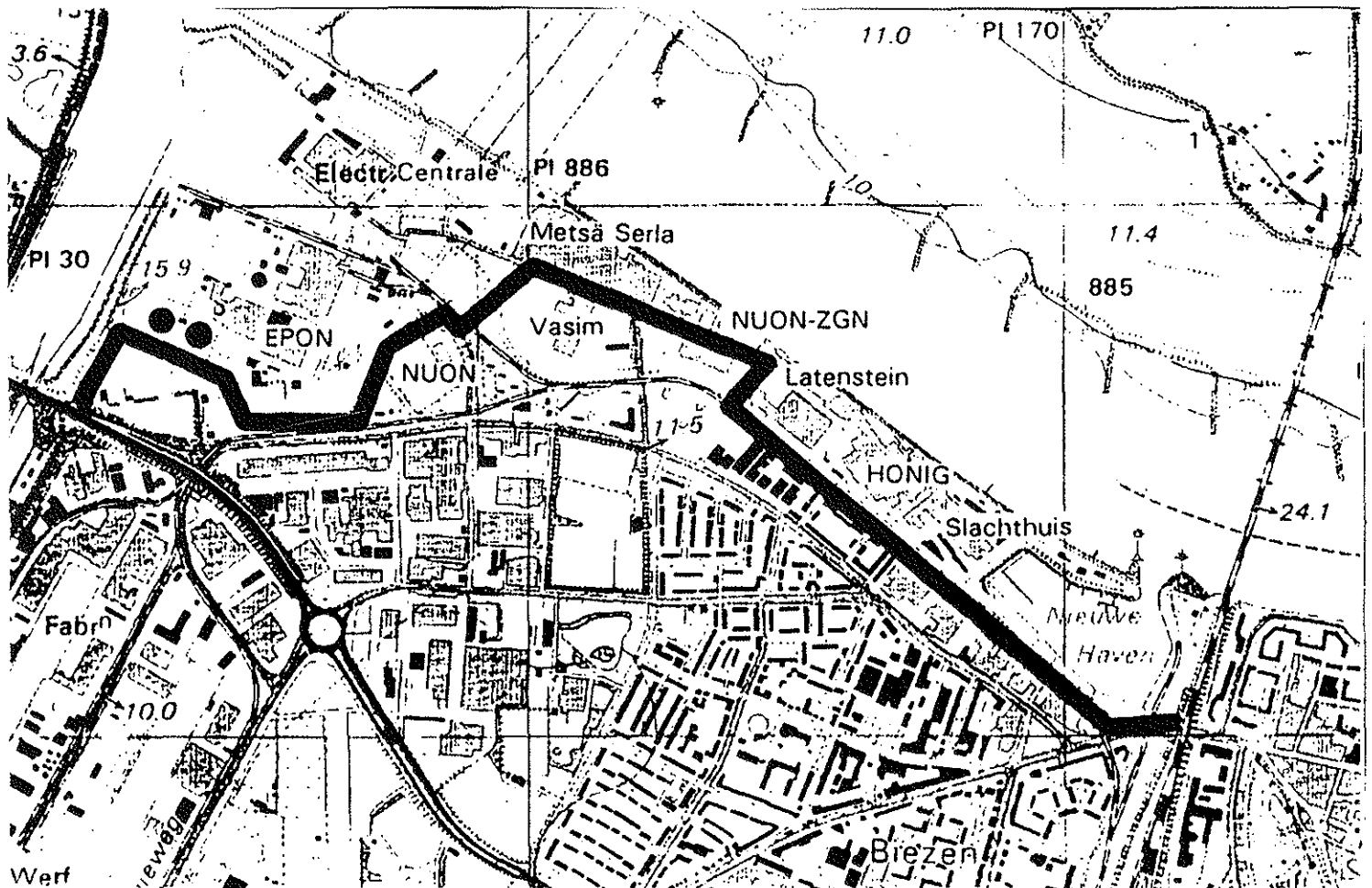
**bij de richtlijnen
voor het
milieu-effectrapport (MER)
dijkverbetering
Industrieterrein Nijmegen**

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

(betreft de overzichtskaart van Industrierrein Nijmegen)

Onderstaande kaart geeft de bestaande situatie weer.

BIJLAGE 2^A

(betreft openbare kennisgeving van de startnotitie in het blad "De Gelderlander en "De Brug" d.d. 28 augustus 1996)

BEKENDMAKING

Terinzagelegging en openbare zitting / Wet milieubeheer / Wet op de waterkering Dijkverbeteringsproject Industrieterrein Nijmegen

Aanleiding

De dijkstoel van het polderdistrict Groot Maas en Waal in Druten heeft, mede namens Rijkswaterstaat Directie Limburg, op 19 augustus 1996 de startnotitie milieu-effect-rapportage voor de verbetering van de Waalbandijk ingediend. Het gaat hierbij om het gedeelte tussen het bedrijfsgebouw van De Gelderlander en het Maas-Waal kanaal, hm 0.0 - 27.3, gelegen in de gemeente Nijmegen.

Te volgen procedure

De startnotitie is een eerste stap naar het milieu-effectrapport (MER) en het uiteindelijke dijkverbeteringsplan. In de startnotitie geeft het polderdistrict in hoofdlijnen informatie over de manier waarop de voorgenomen verbetering van het dijkvak wordt aangepakt. Aan de hand van de reacties op de startnotitie, de adviezen van wettelijke adviseurs en de Commissie voor de milieu-effectrapportage stellen wij de richtlijnen voor het te maken milieu-effectrapport op. Deze MER zal over enige tijd samen met de projectnota en het ontwerp-dijkverbeteringsplan ook ter inzage worden gelegd.

Terinzagelegging

Van 2 september 1996 tot en met 29 september 1996 ligt een exemplaar van de startnotitie ter inzage in:

- het districtshuis van het polderdistrict Groot Maas en Waal, Kerkeland 9 in Druten, op werkdagen van 8.30 tot 12.00 en van 13.00 tot 17.00 uur;
- Rijkswaterstaat dienstkring Nijmegen-Maas, Spoorstraat 4-6 in Nijmegen op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur;
- Rijkswaterstaat Directie Limburg, François de Veyestraat 6 in Maastricht op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur;
- het Nijmeegs gemeentelijk informatiecentrum Open Huis, Korte Nieuwstraat 6 in Nijmegen, op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur en zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur;
- de Bibliotheek van het Huis der Provincie, Markt 11 in

Arnhem, op werkdagen van 8.30 tot 16.30 uur.

Belanghebbenden die niet in staat zijn tijdens kantooruren de ter inzage gelegde stukken in te zien, kunnen contact opnemen met het Projectbureau dijkverbetering van de provincie Gelderland (zie onderstaand telefoonnummer).

Schriftelijke reacties

Tijdens de periode van terinzagelegging kan een ieder bij ons college schriftelijk zienswijzen indienen, die een bijdrage kunnen leveren aan de op te stellen richtlijnen voor het milieu-effectrapport. Deze dient u te zenden aan Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van nr. MW 96.24332. U kunt daarbij verzoeken uw persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Openbare zitting

Behalve schriftelijk kunt u ook mondeling reageren. Hiervoor wordt op maandag 16 september 1996 om 19.30 uur een zitting gehouden in het Kolpinghuis, Smetiusstraat 1 in Nijmegen. Aan het begin van de avond wordt een korte toelichting gegeven op de startnotitie.

Nadere informatie

Voor nadere informatie over de startnotitie of de procedure kunt u zich wenden tot:

- het polderdistrict Groot Maas en Waal, de heer J. Troost, tel. (0487) 51 61 44
- Rijkswaterstaat, dienstkring Nijmegen-Maas, de heer T. Faaij, tel. (024) 322 62 12;
- de provincie Gelderland, Projectbureau dijkverbetering, de heer H. Witjes, tel. (026) 359 98 03 en de heer J. Bakker tel. (026) 359 88 60.

Arnhem, 28 augustus 1996
nr. MW 96.24332

Gedeputeerde Staten van Gelderland
dr. J.C. Terlouw - voorzitter
drs. C.P.A.G. Crasborn - griffier

provincie
GELDERLAND

(betreft openbare kennisgeving in de Staatscourant d.d. 28 augustus 1996)

BEKENDMAKING

**Terinzagelegging en openbare zitting/Wet milieubeheer/
Wet op de waterkering**

**Dijkverbeteringsproject Industrierrein
Nijmegen**

Aanleiding

De dijksceel van het polderdistrict Groot Maas en Waal in Druten heeft, mede namens Rijkswaterstaat Directie Limburg, op 19 augustus 1996 de startnotitie milieu-effect-rapportage voor de verbetering van de Waalbandijk ingediend. Het gaat hierbij om het gedeelte tussen het bedrijfsgebouw van De Gelderlander en het Maas-Waal kanaal, hm 0.0 - 27.3, gelegen in de gemeente Nijmegen.

Te volgen procedure

De startnotitie is een eerste stap naar het milieu-effectrapport (MER) en het uiteindelijke dijkverbeteringsplan. In de startnotitie geeft het polderdistrict in hoofdlijnen informatie over de manier waarop de voorgenomen verbetering van het dijkvak wordt aangepakt. Aan de hand van de reacties op de startnotitie, de adviezen van wettelijke adviseurs en de Commissie voor de milieu-effectrapportage stellen wij de richtlijnen voor het te maken milieu-effectrapport op. Deze MER zal over enige tijd samen met de projectnota en het ontwerp-dijkverbeteringsplan ook ter inzage worden gelegd.

Terinzagelegging

Van 2 september 1996 tot en met 29 september 1996 ligt een exemplaar van de startnotitie ter inzage in:

- het districtshuis van het polderdistrict Groot Maas en Waal, Kerkeland 9 in Druten, op werkdagen van 8.30 tot 12.00 en van 13.00 tot 17.00 uur;
- Rijkswaterstaat dienstkring Nijmegen-Maas, Spoorstraat 4-6 in Nijmegen op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur;
- Rijkswaterstaat Directie Limburg, François de Veyestraat 6 in Maastricht op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur;
- het Nijmeegs gemeentelijk informatiecentrum Open Huis, Korte Nieuwstraat 6 in Nijmegen, op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur en zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur;
- de Bibliotheek van het Huis der Provincie, Markt 11 in Arnhem, op werkdagen van 8.30 tot 16.30 uur.

Belanghebbenden die niet in staat zijn tijdens kantooruren de ter inzage gelegde stukken in te zien, kunnen contact opnemen met het Projectbureau dijkverbetering van de provincie Gelderland (zie onderstaand telefoonnummer).

Schriftelijke reacties

Tijdens de periode van terinzagelegging kan een ieder bij ons college schriftelijk zienswijzen indienen, die een bijdrage kunnen leveren aan de op te stellen richtlijnen voor het milieu-effectrapport. Deze dient u te zenden aan Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van nr. MW 96.24332. U kunt daarbij verzoeken uw persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Openbare zitting

Behalve schriftelijk kunt u ook mondeling reageren. Hiervoor wordt op maandag 16 september 1996 om 19.30 uur een zitting gehouden in het Kolpinghuis, Smetiusstraat 1 in Nijmegen. Aan het begin van de avond wordt een korte toelichting gegeven op de startnotitie.

Nadere informatie

Voor nadere informatie over de startnotitie of de procedure kunt u zich wenden tot:

- het polderdistrict Groot Maas en Waal, de heer J. Troost, tel. (0487) 51 61 44
- Rijkswaterstaat, dienstkring Nijmegen-Maas, de heer T. Faaij, tel. (024) 322 62 12;
- de provincie Gelderland, Projectbureau dijkverbetering, de heer H. Witjes, tel. (026) 359 98 03 en de heer J. Bakker tel. (026) 359 88 60.

Arnhem, 28 augustus 1996 - nr. MW 96.24332

provincie
GELDERLAND

Gedeputeerde Staten van Gelderland
dr. J.C. Terlouw - voorzitter
drs. C.P.A.G. Crasborn - griffier

BIJLAGE 3^A

Lijst van insprekers

Schriftelijke zienswijzen:

1. Directoraat Generaal Rijkswaterstaat, Directie Oost-Nederland
2. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Mondelinge zienswijzen:

1. De heer A.D. Schaap, Latenstein Zetmeel B.V.
2. De heer J.J.H.M. Mannaerts, Rijkswaterstaat Directie Oost Nederland
3. De heer Van de Berg te Nijmegen

**VERSLAG OPENBARE ZITTING STARTNOTITIE
DIJKVERBETERING INDUSTRIETERREIN NIJMEGEN OP
16 SEPTEMBER 1996**

Aanwezig namens:

- provincie Gelderland : mevrouw M. Nijenhuis (afdeling Communicatie; voorzitter), heer J. Bakker (Projectbureau Dijkverbetering projectcoördinator), de heer H. Witjes (juridisch medewerker)
- Polderdistrict Groot Maas en Waal : de heer B. de Bruijn en de heer J. Troost (projectleider)

Aantal aanwezige belangstellenden in de zaal: circa 10 personen.

De heer BAKKER geeft een toelichting op de procedure. Belanghebbenden kunnen tot en met 29 september aanstaande hun zienswijzen kenbaar maken aan Gedeputeerde Staten van Gelderland. Na afloop van de inspraakperiode adviseert de MER-Commissie. De provincie stelt de richtlijnen op waaraan de verdere planvorming moet voldoen. Omstreeks het voorjaar van 1997 verschijnt het ontwerp dijkverbeteringsplan en de Projectnota/MER. Onder andere worden hier in detail de gemaakte keuzen beschreven en de afwegingen weergegeven welke doorslaggevend zijn voor het maken van keuzen. In deze fase hebben belanghebbenden opnieuw mogelijkheid tot inspraak. Na goedkeuring van het plan door de provincie kan er eventueel in beroep worden gegaan bij de Raad van State. Wanneer deze uitspraak heeft gedaan, kan de dijkverbetering aanvangen.

Parallel aan de procedure van het dijkverbeteringsplan lopen de procedures rond aanvraag en verlenen van vergunningen voor bouw/sloop/ontgronden en dergelijke.

De heer TROOST geeft een toelichting op de inhoud van de Startnotitie aan de hand van de verschillende deeltrajecten. De Startnotitie geeft een overzicht van de bestaande situatie bij de dijk, de tekortkomingen aan de dijk en een beschrijving van de alternatieven. In deze fase zijn zowel meegenomen de alternatieven die uiteindelijk worden besproken in de Projectnota als de alternatieven die niet worden meegenomen in het onderzoek. Via de Nieuwsbrief worden belanghebbenden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen en de data van voorlichting- en inspraakbijeenkomsten.

Weergave van de gestelde vragen en ingebrachte zienswijzen.

(vraag) De heer J.J.H.M. Mannaerts Rijkswaterstaat Directie Oost Nederland vraagt wat wordt bedoeld met de duurzaamheid en de toekomstwaarde van het ontwerp zoals aangegeven in de toelichting van de heer Troost.

De heer Troost geeft aan dat mogelijk de maatgevende hoogwaterstanden (MHW) verhoogd zullen worden. Om te voorkomen dat de dijk in de nabije toekomst opnieuw verhoogd moet worden tegen aanzienlijke extra kosten en werkzaamheden, wordt in het ontwerp geanticipeerd op deze verhoging.

Bijvoorbeeld door in de constructie met de fundering rekening te houden met een hogere keermuur.

(vraag) De heer Van Deelen, Havenweg te Nijmegen vraagt of gedacht wordt aan een toekomstige 'Waalboulevard'/wandelpromenade indien wordt gekozen voor het alternatieve tracé.

De heer De Bruijn: in het huidige ontwerp is geen rekening gehouden met een dergelijke voorziening en ook voor de nabije toekomst lijkt deze optie niet reëel.

De heer A.D. Schaap - Latenstein Zetmeel B.V. verzoekt nadrukkelijk om de beide alternatieven, bestaande waterkering en tracé langs de rivier, in het MER mee te nemen.

De heer De Bruijn wijst op het gestelde in de Startnotitie dat het verbeteren van de bestaande waterkering de voorkeur geniet. Na analyse van de bestaande waterkering zijn aanzienlijke knelpunten geconstateerd. Indien na onderzoek blijkt dat de verbetering niet of nauwelijks leidt tot een realistische mogelijkheid, dan wil het Polderdistrict de mogelijkheid open laten om een keuze te maken voor een alternatief tracé aan de rivierzijde. Om deze reden worden beide alternatieven op gelijkwaardige wijze in beeld gebracht en uitgewerkt tot het niveau waarop duidelijke keuzes te maken zijn. Uitgangspunt blijft evenwel de bestaande waterkering. Het feit dat een aantal bedrijven, gezien hun ligging in de uiterwaarden, een voorkeur heeft voor het riviertracé, is geen zwaarwegende factor.

(zienswijze) De heer J.J.H.M. Mannaerts Rijkswaterstaat Directie Oost Nederland

1. De activiteiten voor de dijkverbetering in de uiterwaarden moeten worden getoetst aan de beleidslijn 'Ruimte voor de rivier'. Vanuit dit uitgangspunt heeft de rivierbeheerder/RWS geen behoefte aan een onderzoek naar het buitendijkse tracé. Onderzoek komt niet eerder aan de orde dan dat blijkt dat verbetering van de bestaande waterkering technisch niet mogelijk is en redelijkerwijs van het Polderdistrict niet kan worden verwacht dat het bestaande tracé wordt verbeterd.
2. Bij de nadere uitwerking en herinrichting van het terrein zal nadrukkelijk moeten worden gekeken naar het parkeren op de waterkering. Het parkeren moet voldoen aan de normen die worden gesteld door het ministerie van Verkeer & Waterstaat.

(zienswijze) De heer Van de Berg te Nijmegen (namens de 'ingezetenen' lid van het Polderbestuur) vraagt om te onderzoeken en in het MER op te nemen of er bij de beleidslijn 'Ruimte voor de rivier' sprake is van beleidswijziging of verandering van beleid. Dit gezien de aansprakelijkheid van bedrijven bij planwijziging richting de dijkvakveranderaar of bestemmingsplanwijziger. Indien RWS ertoe overgaat het buitendijks gelegen gebied aan te wijzen als toekomstig sanerings- of op te ruimen gebied, kan dit aanzienlijke financiële gevolgen hebben in de vorm van verhoogde polderlasten voor de gemeente Nijmegen en de ingezetenen. Wie draagt de kosten bij deze beleidsontwikkeling en hoe wordt dit gefinancierd. Dit vormt een belangrijk aspect in de 'maakbaarheid' van het tracé.

Met dank voor de inbreng sluit

Bijlage 4

Uitgebrachte adviezen

Van LNV is een schriftelijke reactie ontvangen, waarin wordt medegedeeld dat er van haar kant geen aanvullende opmerkingen op de startnotitie zijn. Overige adviezen zijn niet ontvangen. Overeenkomstig de wettelijke bepalingen heeft de C-m.e.r. ons geadviseerd over de op te stellen richtlijnen voor de inhoud van het MER voor dit dijkvak; de hoofdpunten uit dit advies zijn weergegeven in bijlage 5. Het advies is in deze richtlijnen verwerkt.

Samenvatting en beantwoording van schriftelijk en mondeling gemaakte opmerkingen van de startnotitie.

Schriftelijke zienswijzen

1. Rijkswaterstaat, Directie Oost-Nederland

Samenvatting

Rijkswaterstaat, Directie Oost-Nederland (RWS) brengt de Beleidslijn Ruimte voor de rivier onder de aandacht. RWS verwijst naar de discussie tussen initiatiefnemer en RWS hierover in de aanloop tot het verschijnen van de startnotitie. Volgens RWS biedt de beleidslijn onder andere een afwegingskader en houdt het een opdracht in voor provinciale en gemeentelijke overheden. Voor ingrepen dient eerst te worden nagegaan welke de effecten zijn voor (hoog)water.

Voor het Nijmeegse project geldt dat bij het rivierwaarts verleggen van de waterkering er sprake is van indijking en dus reserveruimte aan de rivier wordt onttrokken. In het betrokken gebied is reserveruimte aanwezig om de maatgevende waterstand te verlagen respectievelijk de afvoercapaciteit te vergroten. Een rivierwaarts te verleggen waterkering valt onder de categorie 'nee, tenzij' van de beleidslijn Ruimte voor de rivier. De ingreep dient dan ook te worden getoetst aan de hand van het toetsingskader 'nee, tenzij'. Het rivierwaarts verleggen van de waterkering moet als een onomkeerbare handeling worden beschouwd. Verbetering van het bestaande tracé is kansrijk en dus kan de activiteit ook elders worden gerealiseerd. Er bestaat strijdigheid met de beleidslijn, zelfs los van het criterium zwaarwegend maatschappelijk belang. Vooralsnog verzet de beleidslijn zich tegen het rivierwaarts verleggen van de waterkering. Er is nader onderzoek nodig om vast te stellen of de bestaande waterkering technisch volwaardig kan worden verbeterd. Opgemerkt wordt dat een landwaartse oplossing geen ogenblik door de initiatiefnemer is overwogen. RWS zal niet instemmen met een rivierwaartse verlegging indien het onderzoek aantoont dat verbetering van het bestaande tracé haalbaar is.

Voor de uitwerking wijst RWS op het volgende. Er moet in voldoende mate in detail worden onderzocht. Daarbij gaat het om aspecten als milieuhygiëne en rivierkundige eisen ten aanzien van constructies, taluds en belopen. Indien een milieuhygiënisch probleem wordt aangetroffen, dit het winterbed betreft en er vergunningen benodigd zijn conform de Wvo dan wel Wbb, dient hiervoor een plan van aanpak te worden opgesteld. Bij de herinrichting van het terrein als gevolg van de werken aan de waterkering dient het geformuleerde rijksbeleid met betrekking tot het parkeren worden betrokken. Met betrekking tot de toekomstwaarde van de te verbeteren waterkering is een advies van de C-m.e.r. wenselijk.

reactie

In de startnotitie wordt voorgesteld een alternatief te onderzoeken waarbij het bestaande industrieterrein grotendeels binnendijs komt te liggen. Dit heet de (rivierwaartse) tracéverlegging. Tegen (het onderzoeken van) deze tracéverlegging is door Rijkswaterstaat een zienswijze ingediend. Wij zijn met de initiatiefnemer van mening dat een onderzoek naar tracéverlegging deel kan uitmaken van het MER. In feite wordt het onderzoeken van het rivierwaartse tracé ook de RWS niet bestreden. We noemen zeven argumenten die voor onderzoek pleiten.

1. Doel MER

Het opstellen van het MER dient er toe alternatieven, varianten en effecten te onderzoeken. Daarmee kunnen de plan- en beleidskeuzes worden onderbouwd en worden gemaakt. Dit op zich legitimeert nader onderzoek naar de tracéverlegging. In dit stadium is nog geen sprake van een keuze voor tracéverlegging.

2. Kansrijke alternatieven

Een uitgangspunt van de m.e.r. is om alternatieven te onderzoeken die 'kansrijk' zijn. In de startnotitie zijn redenen van verschillende aard genoemd, die (mogelijk) pleiten voor tracéverlegging. De tracéverlegging is dus kansrijk. Het is daarmee nog geen voorkeursalternatief. Die vraag wordt beantwoord nadat de alternatieven en effecten in beeld zijn gebracht en zijn gewogen.

3. Veiligheid voorop

Het primaire doel van dit project is de veiligheid van het binnendijkse gebied te verbeteren. De Wow brengt een resultaatverplichting met zich mee. Er dient een waterkering te komen die het Waalwater keert met een overschrijdingskans van eens in de 1250 jaar. In de startnotitie wordt voldoende aannemelijk gemaakt dat het verbeteren van de (bestaande) waterkering op het industrieterrein een complexe opgave is. Er is gereede twijfel of de bestaande waterkering in voldoende mate kan worden verbeterd. Er dient vooral en primair antwoord te komen op de vraag of het geheel aan coupures, kabels en leidingen, eigendomssituaties, bodemsituatie, en uitgekiende ontwerpen de huidige waterkering veilig kunnen maken. Het antwoord op die vraag is van een hogere orde dan de consequenties en interpretaties van de beleidslijn Ruimte voor de rivier.

4. Beleidsmatige status beleidslijn

De beleidslijn Ruimte voor de rivier is begin 1996 door de departementen van Verkeer en Waterstaat en van Volkshuishuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer opgesteld. Na vaststelling door het Kabinet is de beleidslijn op 18 april 1996 ter kennisneming aangeboden aan de Tweede kamer der Staten-Generaal. De ministers van VROM en VenW hebben vervolgens de betrokken overheden (gemeenten en provincies) verzocht de beleidslijn in hun ruimtelijke plannen te implementeren en in voorkomend geval te hanteren als toetsingskader voor het winterbed bij plannen van derden. In het op 25 september 1996 door Provinciale Staten van Gelderland vastgestelde Streekplan Gelderland 1996 is op de pagina's 65 en 66 het Gelderse ruimtelijke beleid ten aanzien van uiterwaarden en dijkverbetering geformuleerd. Voor wat betreft de uiterwaarden is daarbij uitgesproken dat het Gelderse beleid op dit punt mede aan de beleidslijn is ontleend, waarbij echter ten aanzien van de aspecten "bestuurlijke afweging" en maatwerk per geval" eigen relevante accenten zijn gelegd. Ten aanzien van dijkverbeteringsinitiatieven op grond van het Deltaplan Grote Rivieren is in het streekplan gesteld dat hierbij het accent ligt op "maatwerk per geval". Voor wat betreft de uiterwaarden geldt als uitgangspunt dat een stringent beleid gevoerd wordt, hetgeen onder meer inhoudt dat nieuwe bebouwing in die uiterwaarden niet acceptabel is, zulks met uitzondering van nieuwbouw ten behoeve van riviergebonden functies. Uitbreiding van bestaande bedrijvigheid zal slechts worden toegestaan als het waterafvoerend vermogen daarmee niet zal worden aangetast. Indien in voorkomend geval bij een uitbreidingsplan compenserende inrichtingsmaatregelen worden getroffen dan kan daarmee een eventuele aantasting van het waterafvoerend vermogen worden opgeheven.

Met betrekking tot dijkverbetering stelt het streekplan dat buitendijkse verbeteringen, inclusief kleine verleggingen bij plaatselijke knelpunten, welke het gevolg zijn van de integrale belangenafweging bij de opstelling van het dijkverbeteringsplan, niet worden aangemerkt als activiteiten welke het waterbergend en -afvoerend vermogen van het winterbed op onaanvaardbare wijze aantasten. Indien echter sprake is van een tracéverlegging dan dient, naar de letter van het streekplan, het dijkverbeteringsplan vergezeld te gaan van een pakket maatregelen ter compensatie van het verlies aan bergings- en afvoercapaciteit van de rivier.

Deze uitgangspunten zijn ontleend aan de doelstellingen van het Deltaplan Grote Rivieren, waarbij afspraken gemaakt zijn omtrent het tijdstip waarop de rivierdijken uiterlijk dienen te voldoen aan de veiligheidsnorm en de wijze van totstandkoming van de dijkverbeteringsplannen. Bij de opstelling hiervan dient namelijk een integrale afweging plaats te vinden van alle betrokken belangen, waaronder die van landschap, cultuurhistorie, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieu, een en ander overeenkomstig de aanbevelingen van de Commissie Toetsing Uitgangspunten Rivierdijkversterkingen (Boertien II).

Uit het vorenstaande volgt dat in het streekplan sprake is van een implementatie van de beleidslijn op hoofdlijnen. Voor wat betreft de juridische status van de beleidslijn is het mede van belang wat jurisprudentie zal opleveren.

Inmiddels is gebleken dat de beleidslijn ook in politiek opzicht onderwerp van discussie is geworden, met name waar het gaat om de uitwerking er van voor concrete projecten en activiteiten. Daarmee is in voldoende mate duidelijk dat het enkele bestaan van de beleidslijn in elk geval niet kan leiden tot het op voorhand afzien van onderzoek naar mogelijke tracé-alternatieven.

5. Eenduidige betekenis ontbreekt

In het verloop van de discussie over de planvorming voor Nijmegen en andere MER-projecten is gebleken dat de beleidslijn niet eenduidig is in haar betekenis en opvattingen. Passages zijn voor meerderlei uitleg vatbaar. Begrippen als potentiële reserveruimte, onomkeerbaarheid van activiteiten, zwaarwegend maatschappelijk belang, voorwaarden voor waterkeringen e.d. zijn in advies- en projectgroep bij herhaling tegen het licht gehouden en besproken op grond van de situatie in Nijmegen. Op zich is het niet vreemd dat er interpretatieslagen noodzakelijk zijn om beleidslijnen te kunnen toepassen. De betekenis van de beleidslijn is voor een industriegebied anders dan voor een landelijk traject. Dit alles pleit voor onderzoek en onderbouwing van keuzes in de geest van hetgeen in de beleidslijn wordt verwoord. Ook moet worden meegewogen dat het industrieterrein Nijmegen een bestaand hoogwatervrij gelegen terrein is dat in de periodes 1850-1900 en 1925-1950 is opgehoogd en als zodanig ook geoccupeerd.

6. Categorieën beleidslijn

In aansluiting op punt 3 en 5 is voor de Projectnota/MER relevant dat de tracéverlegging een afweging verdient op grond van de hoofdlijnen en uitwerking van de beleidslijn. De Initiatiefnemer zal de tracéverlegging dienen te motiveren op grond van de 'ja, mits' -categorie, zijnde een waterkering en/of de 'nee, tenzij'-categorie, zijnde een (bestaand) industrieterrein. Ook de Commissie Mer adviseert onderbouwing op grond van de inhoud van de beleidslijn.

Conclusie

De bovenstaande motivering is geen pleidooi voor tracéverlegging. In dit stadium is een dergelijke keuze niet te maken, vanwege de vele vragen die eerst antwoord behoeven. De bovenstaande motivering legitimeert wel nader onderzoek naar traceverlegging. Er is anders gezegd sprake van een 'kansrijk alternatief' in termen van de milieu-effectrapportage.

Overig

Wat de overige opmerkingen van Rijkswaterstaat betreft het volgende. Van de verdere planvorming maakt het door RWS genoemde onderzoek deel uit. In de Projectnota/MER dienen milieuhygiëne en veiligheid in voldoende mate te worden onderzocht om afweging en keuzes te kunnen maken. Voor het dijkverbeteringsplan is het nodig om nader te detailleren zodat de technische wijze van verbetering duidelijk is en tevens duidelijk wordt welke milieuhygiënische maatregelen worden genomen. Deze gegevens vormen de basis voor het aanvragen van de vergunningen, conform hetgeen de Wet op de waterkering verlangt.

Deze gegevens kunnen in de Plan van aanpak worden gegoten, in een saneringsplan en/of deel uitmaken van een groter uitvoeringsplan. Het geheel is onderdeel van het dijkverbeteringsplan. Ook in het bestek vindt detaillering van de activiteit plaats.

Het is zeer de vraag of er een voornemen is voor het parkeren op de waterkering. Voor een toetsing van dit soort uitwerkingsvragen dient uiteraard van het vigerende gemeentelijke, provinciale en rijksbeleid gebruik te worden gemaakt. Voor de opmerkingen die de C.-m.e.r. aangaan wordt door ons naar het advies verwezen.

Uiteenlopende uitwerkingsvragen zullen overigens aan bod komen in de verdere planprocedure. Daartoe is een overlegstructuur met advies- en projectgroep in het leven geroepen. RWS maakt daarvan deel uit. Het verdient aanbeveling tussentijds deze overlegstructuur voor uitwerkingen te gebruiken.

2. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Het dijktraject van Nijmegen doorsnijdt een gebied met zeer hoge archeologische waarde, namelijk de Romeinse nederzetting Ulpia Noviomagus Batavorum. Dat pleit voor zo min mogelijk grondverzet en onderzoek vooraf. Het is noodzakelijk dat de dijkverbetering in direct overleg geschiedt met de gemeentelijk archeoloog. Bij het vaststellen van de richtlijnen dient rekening te worden gehouden met de wenselijkheid van archeologisch (voor)onderzoek, indien grondverzet of aantasting van het bodemarchief onvermijdelijk is. Bij het opstellen van het MER en de besluitvorming dient rekening te worden gehouden met de onderzoeksresultaten.

Reactie

Het belang van de archeologische waarden wordt door ons onderschreven. Het is noodzakelijk daar onderzoek naar te doen. De mate waarin er sprake is van (negatieve) effecten door dijkverbetering zal per tracé (bijv. opgehoogd terrein versus rivierkant) en per constructie (damwand/grondlichaam) verschillen. Met de Rijksdienst zijn wij van mening dat er nauw overleg plaats dient te vinden met de gemeentelijk archeoloog. In de besluitvorming zal met de resultaten rekening worden gehouden.

mondelijke zienswijze

3. De heer A.D. Schaap, Latenstein Zetmeel B.V.

Samenvatting

De heer Schaap verzoekt nadrukkelijk op beide alternatieven, bestaande en rivierwaarts te verleggen waterkering in het MER mee te nemen.

Reactie

Zie hiervoor de beantwoording onder zienswijze 1.

4. De heer J.J.H.M. Mannaerts, Rijkswaterstaat Directie Oost Nederland

Zie voor samenvatting en reactie de beantwoording onder zienswijze 1.

5. De heer Van de Berg, namens 'ingezetenen' lid van het bestuur Polderdistrict Groot Maas en Waal

Samenvatting

De heer Van de Berg vraagt te onderzoeken of er bij de Beleidslijn Ruimte voor de rivier sprake is van beleidswijziging. Indien het buitendijkse terrein wordt aangewezen als toekomstig te saneren en op te ruimen gebied kan dit grote financiële gevolgen hebben met betrekking tot aansprakelijkheid van overheden en verhoging van polderlasten.

Reactie

In het kader van de dijkverbetering betekent verbetering van het bestaande tracé dat de (formele) situatie van een industrieterrein dat gedeeltelijk binnen- en gedeeltelijk buitendijks ligt, niet verandert. Dit brengt dan ook geen 'aansprakelijkheid' met zich mee. Bij een verlegging van de waterkering richting de rivier is sprake van financiële voordelen voor bedrijven die nu nog 'buitendijks' liggen. Daar staan (polder)lasten tegenover.

BIJLAGE 5

Hoofdpunten uit het advies van C-m.e.r.

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Het polderdistrict Betuwe en Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland hebben het voornemen om voor het dijkvak Doornenburg-Huissen van de Rijnbanddijk een dijkverbeteringsplan te ontwikkelen. Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de Waterkering wordt milieu-effectrapportage uitgevoerd.

De Commissie voor de m.e.r. haakt in haar advies in op de informatie in de startnotitie. Dit betekent in feite dat de Commissie een aantal stappen in de planvorming zoals die zijn gepresenteerd in de startnotitie al op juistheid, compleetheid en relevantie voor de besluitvorming heeft getoetst.

Mede op basis van de toetsing meent de Commissie dat in het milieu-effectrapport (MER) voor dit dijktraject in het bijzonder de volgende onderwerpen aandacht behoeven:

- de visie op de toekomstige dijk dient nader te worden uitgewerkt op basis van de noodzakelijke versterking van de dijk en een *waardering* van de aanwezige LNC-elementen en bebouwing;
- het uitwerken van de visie kan leiden tot andere principe-oplossingen en een andere selectie van principe-oplossingen.

